MUHANDISLIK & IQTISODIYOT

№6

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik, fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2025
IYUN

Milliy nashrlar
OAK: https://oak.uz/pages/4802

05.00.00 - Texnika fanlari
08.00.00 - Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar
OPEN ACCESS
ULRICHSWEB GLOBAL SERIALS DIRECTORY
Academic Resource Index ResearchBib
ISSN INTERNATIONAL STANDARD SERIAL NUMBER INTERNATIONAL CENTRE
CYBERLENINKA
OpenAIRE
ROAD
INDEX COPERNICUS INTERNATIONAL
BASE
Crossref
НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ БИБЛИОТЕКА LIBRARY.RU

РЭУ.РФ РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ
TOSHKENT DAVLAT TRANSPORT UNIVERSITETI
TOSHKENT ARXITEKTURA-QURILISH UNIVERSITETI

Elektron nashr,
607 sahifa, iyun, 2025-yil.

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta’limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Bosh muharrir:
Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o‘rinbosari:
Shakarov Zafar G‘afforovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay’ati:
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O‘z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor
Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor
Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Bo‘taboyev Mahammadjon To‘ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,
Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Toxirov Jaloliddin Ochil o‘g‘li, texnika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent
Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Sharipov Sardor Begmaxmat o‘g‘li, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Tursunov Ulug‘bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD
Botirov Bozorbek Musurmon o‘g‘li, Texnika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)
Jo‘raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik, fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
05.01.07 – Matematik modellashtirish
05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
05.04.01 – Telekommunikasiya va kompyuter tizimlari, telekommunikasiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 – Makroiqtisodiyot
08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 – Ekonometrika va statistika
08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 – Marketing
08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 – Menejment
08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ
Hamkorlarimiz:
1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA • СОДЕРЖАНИЕ • CONTENTS

MUNDARIJA

Ways to Strengthen the Economy of Karakalpakstan 12
Isakov Janabay Yakypbayevich

Sanoat korxonalarida ishlab chiqarish xavf-xatarlarini iqtisodiy baholash........ 18
Raxmatova M.G., Saidjonova Z.B

Strategy For Attracting Investments By Expanding the Participation of Joint-Stock Companies in the Securities Market 23
Aytmuratova Ulbike Jalgasovna, Kutlymurat Zhalgasovich Aytmuratov, Raushan Nurlybay qizi Umirzakova

O‘zbekistonda eksportni sug‘urtalash mexanizmlari: mavjud holat va takomillashtirish yo‘llari 29
D.E.Qarshiev

Ta’lim, ekologiya va raqamlashtirish sohalarida bolalar va o‘smirlar turizmini integratsiyalash: xalqaro tajribalar va O‘zbekiston 35
Islomova Dilrabo Salomovna

Oliy ta’lim muassasalarida xodimlarning mehnat samaradorligini oshirishda rahbarlarning roli 40
Reyimberdiyev Baburbek Adilbek o‘g‘li, Yusupov Sherzodbek Baxtiyor o‘gli, Xaitbayev Jasurbek Otaxanovich, Madraimov Xabibulla Madaminovich

Обзор по теме Современные системы управлением возбуждение синхронных машин и перспективы их развития 47
Алиев Аброр Мураткулович

The Mechanism for Applying Tax Benefits and Preferences in Tax Administration 52
Dilorom Mutalova

Innovatsiyalarning ahamiyati va ularning iqtisodiy samaradorligining o‘zbekiston qishloq xo‘jalik mahsulotlarini qayta ishlashdagi roli 57
Raximov Baxromjon Ibroximovich, Solohiddinov Nuriddin Sirojiddin o‘g‘li

Bino va inshootlarni zilzilabardoshligiga oid nazariyalar........ 62
Jalilov Ahmadbek Ikromjon o‘g‘li

Soliq to‘lovchilarning majburiyatlari bajarilishini konseptual asoslari va shartlari asoslari xususida 66
Abdusherozov Abdullo Baxtiyorovich

The Analysis of the Psychophysiological Condition of Children With Mental Disorders and the Creation of Comfort Through Designed Clothing........ 73
Asatilaeva Lola Muratjon qizi, Muminova Umida Tokhtasinovna

Analysis Types of Waterproof Fabrics and Their Physical and Mechanical Properties 80
Pulatova Laziza Bakhodirovna, Kasimova Aziza Bakhodirovna

Kichik biznes subyektlarining eksport salohiyatidan foydalanish darajasi va uni oshirish omillari 85
Umarkulov Kodirjon Maxamadaminovich, To‘xtasinov Boburbek Yusufjon o‘g‘li

Suv resurslarini boshqarishda zamonaviy texnologiyalar:qishloq xo‘jaligi uchun iims modelini ishlab chiqish...... 89
Fazilat Egamberganova Shuhratovna

Raqamli texnologiyalar yordamida kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish 93
Ernaqulov Sunnatillo Nurali o‘g‘li

Qurilish sanoati korxonalarini boshqarishning iqtisodiy mexanizmlari 98
Yembergenova Aynur Aydosbaevna

Mahalliy budjetlar ijrosi to‘g‘risidagi hisobotlar va ularning axborot imkoniyatlarini oshirish masalalari 104
Abdulaziz Norquchqorov Ziyadullayevich

Sirdaryo viloyatida investitsion faollikni oshirishda davlat va xususiy sektor hamkorligi 110
Mamatqulova Muxlisa Komiljon qizi

Kichik biznes subyektlarining eksport salohiyatidan foydalanish darajasi va uni oshirish omillari 115
Umarkulov, Kodirjon Maxamadaminovich, To'xtasinov Boburbek Yusufjon o'g'li

Soliq to'lovchilarning majburiyatlari bajarilishini ta'minlashning gnoseologik asoslari xususida 118
Abdusherozov Abdullo Baxtiyorovich

Nodavlat oliy ta'lim tashkilotlari faoliyatini tashkil etishning tashkiliy-huquqiy jihatlari 125
Yaqubova Nodira Olim qizi

O'zbekistonda to'qimachilik eko-mahsulotlari bozorining rivojlanish imkoniyatlari 130
Nosirova Charos

Uy-joy fondini boshqarish samaradorligini oshirishda zamonaviy sifat menejmenti tizimining o'rni 135
Asadullina Nailya Ramilevna, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li

Axoli daromadlarining turmush farovonligiga ta'siri 142
Berdibekov A.

Raqamli iqtisodiyot sharoitda ta'lim xizmati sifatini oshirishni ekonometrik modellashtirish usullari 148
Axmedova Barno Abdiyevna

Jahon mamlakatlarida chakana savdoni boshqarishning o'ziga xosligi va unda strategik menejment tizimi 151
Yaqubov Azizbek G'anibekovich

Kichik tadbirkorlik faoliyatining rivojlanish tendensiyalari 156
Amonov Mehriddin Oromiddinovich

Geologiya korxonalarining investitsion samaradorligini oshirish yo'llari 163
O'tamurodova Surayyo SHokirjon qizi

Temir yo'l transportini rivojlantirishdagi xorij tajribasi 169
Nasrullayev Nurbek Baxtiyarovich

Hududlar iqtisodiyoti agrar sektori investitsion faolligining ko'rsatkichlar tizimi va ularning xususiyatlari 174
S.J. Yangiboev

Hududlarning soliq salohiyatini oshirishdagi mavjud muammolar va ularning yechimlari 181
Sharipov Narzullo G'ulomovich

Uzoq muddatli aktivlar auditining tashkiliy va uslubiy jihatlarini takomillashtirish 188
Bakayev Xurshid Maxmudovich

Применение искусственного интеллекта в оценке кредитных рисков.. 195
Маликов Шохрух Шокирович, Неъматова Фарангиз Санжар кизи, Омонов Санжар Ғанишер ўғли, Гулмуродова Динора Акрам кизи, Камалов Шухрат Камалович

Tashqi bozorlarda tovarlarning raqobatbardoshligini oshirishda zamonaviy marketingdan foydalanish ... 209
Meliqulov Abduhalil Norinovich

Tijorat banklari investitsiya faoliyatida yuzaga keluvchi risklar 215
Jo'rayev O'ktam Panji o'g'li

Xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda xalqaro savdo shartnomalarining roli.. 219
Xodjayev Jamshid Abduxakimovich

Servislashgan jamiyatda avtoservis xizmatlarining o'rni va ahamiyatini yoritishga qaratilgan ilmiy yondashuvlar 223
Shaymardanova Dildora Xaydarjon qizi

Davlat budjetining ijtimoiy sohani rivojlantirishdagi o'rni 230
Qo'ziyev Shodiyor Qilichboy o'g'li

Madaniy festivallar-turizmni rivojlantirish vositasi sifatida 234
Xushnazarova Maxzuna Gulamdjanovna

Xizmatlar sohasida innovatsion strategiyani shakllantirishning o'ziga xos jihatlari 239
Jamshid Abduxaliqovich Xolboyev

Innovatsion tadbirkorlikning milliy iqtisodiyotdagi o'rni 244
Fayziyev Shavkat Shaxobidinovich

Managing Tourism in Fragile Ecosystems: A Case Study Approach 251
Dilmurod Nasimov, Shahrizoda Sirojiddinova

Development of the Digital Financial Assets Market to Enhance Investment Activity 258
Shamshinur Yakubova

Turizm sohasining investitsion jozibadorligi va uni oshirish yo'llari 263
Ayubov Ilyos Ilxomovich

Qimmatli qog'ozlar bozorida risklarni boshqarish amaliyotini takomillashtirish 268
Otaxonov Saidaxror Ilhomjon o'g'li

O'zbekiston hududlarining barqaror rivojlanishi: omillar va ko'rsatkichlar tahlili 274
Hojiyev Tal'at Toshpo'latovich

Iqtisodchi va bugalterlarning jamiyatdagi o 'rni va ahamiyati 282
Sohibova A'loxon Zafarjon qizi

Kasbiy ta'lim tashkilotlarida o'quvchilarni raqamli kompetensiyasini baholashning metodologik asoslari .. 286
Maxkamova Zuxra Tursunpulotovna

Sug'urta faoliyati hisobining normativ-huquqiy asoslari 292
Kodirkulov Oybek Turdiboyevich

Raqamli iqtisodiyot: qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishini ixtisoslashtirish va joylashtirish 301
Bazarov Nazirjon Sobirovich, Mo'minov Baxodir Orifjonovich

Sport maktablaridagi yoqari sinf o'quvchilarining chidamkorlikni rivojlantirishning ahamiyati 306
Qon'irbayev Dastan

Международный опыт сельскохозяйственного налогообложения и возможности его применения в узбекистане 311
Салимов Шерзод Бахтиёрович

Cleaning of Salt Water Using Reverse Osmosis 316
Kungiratbay Sharipov, Nurmanov Ma'ruf

Aksiyadorlik jamiyatlarida moliyaviy instrumentlar auditi uchun tavakkalchilikka asoslangan baholash mezonlarini takomillashtirish 326
Nuraliyev Behzod Baxtiyor o'g'li

Turizm investitsion salohiyatiga ta'sir kuchlari va ularga yechim 331
Ayubov Ilyos Ilxomovich

Korxonalarda nomoddiy aktivlarni hisobga olishda shaffoflikni ta'minlash va xorij tajribalaridan foydalanish istiqbollari 335
Rizakulov Abdurauf Abdimutalibovich

Strengthening the Tourism Industry Through Education and Training: A Review of Global and Regional Strategies 342
G'aforova Zarina Otabek qizi

Raqamli iqtisodiyotda telekommunikatsiya infratuzilmasining rivojlanish omillari va iqtisodiy samaradorligi tahlili (o'zbekiston misolida) 348
Xazratov Abror Panjiyevich

Smart tourism konsepsiyasining o'zbekistonda joriy etilishi: infratuzilma, xizmatlar va raqamli innovatsiyalar tahlili 352
Abriev Zoirjon

The Development of Tourism Management as a Significant Part of Economy in Uzbekistan 358
To'xtarova Feruzahon Yuldashevna

Biologik aktivlarni iqtisodiy tahlil qilish turlari: metodologiyasi va amaliy qo'llanilishi 362
Ziyayev Dilshodjon Salimjonovich

MUNDARIJA • СОДЕРЖАНИЕ • CONTENTS

Понятие и сущность денежного потока в системе финансового управления 366
Машарипова Шахло Адамбаевна

Buxoro viloyat hududining urbanizatsiya konsepsiyasini ishlab chiqish 372
Akramov Doniyor Rustam o‘g‘li, Usmonov Muradxan Saidmaxmudovich

Интегрированный механизм оценки финансового состояния предприятия 376
Tajibayeva Kizlargul Ajiniyazovna

Ecosystem Services Under Ecological Stress: the Case of the Former Aral Sea 383
Umidjan R. Nazarkulov

O‘zbekistonda iqtisodiy ta’lim muammolarini virtual platformalar orqali bartaraf etish yo‘llari 388
Jalolova Madina Shopo‘lat qizi

Temir yo‘l transporti korxonalarida ishlab chiqarish salohiyatini rivojlantirish (“toshkent mexanika zavodi” aj misolida) 393
Xudoyorova Mehrangiz

Развитие инклюзивного образования на основе социального маркетинга и цифровизации сферы .. 400
Адилова Зулфия Джавдатовна , Шоев Алим Халмуратович

Qurilish jarayonlarini boshqarishning xorij tajribalari va ularning milliy investitsion-qurilish sohasiga transformatsiyasi 408
Abduvaliyev Bekzod Muxiddin o‘g‘li

Konsalidatsiyalashgan moliyaviy hisbotni tayyorlashni takomillashtirish... 414
Xayitboyev Muhammadiy Israfilovich , Abduraimova Maftunaxon Axmatovna, Ovlaev Suhrob Temur o‘g‘lim , Yo‘lchiyev Oybek Ulug‘bek o‘g‘li

Iqtisodiy-ekologik hududlarda pillachilik biznesining mazmuni va mohiyati.. 419
G‘oziyeva Aziza Abdusalomovna

Yashil moliyalashuv: bank faoliyatidagi huquqiy asoslar va amaliy yondashuvlar....................................... 427
Mirzaxmedova A. A.

Tijorat banklarining yashil iqtisodiyotga o‘tishdagi faoliyatini rivojlantirish yo‘nalishlari 432
Mirzaxmedova A. A.

O‘zbekistonda inson kapitali raqamli transformatsiya sharoitida: muammolar, imkoniyatlar va strategik yechimlar 437
Umarkulov, Kodirjon Maxamadaminovich, Abdunosirova Nilufar Ravshanbek qizi

Tijorat banklari aktivlarining samaradorlik ko‘rsatkichlari istiqbollari... 4 4 2
Xojiyev Jaxongir Dushabayevich

Aholi turmush farovonligini oshirishning ilmiy-nazariy asoslari 447
Norqobilov Nusratilla Norsaitovich

Progression of Small Business and Entrepreneurial Activity in Uzbekistan 450
Dauletbaeva Ulzada Bakhadirovna

Raqamli moda dizayni va ishlab chiqarish usuli uchun clo3D ma’lumotlar bazasi 454
Temirova Gulnoz Ibodovna, Esanova Ma’rifat G‘ayratovna

Xususiy ta’lim muassasalarini boshqarishni takomillashtirishning amaliy jihatlari 459
Karimov Ulug‘bek Usmonovich

Global iqtisodiyotda bank tizimini raqamlashtirishning ahamiyati.. 465
Karimova Komila Daniyarovna, Sulxonberdiyeva Shodiya Shuxrat qizi

Dasturiy vositalarning o‘zaro muvofiqlikda ishlash metodlari va algoritmlari tahlili 470
Oybek Allamov, Boburbek Babajanov, Jahongir Bekturdiyev

Mamlakatimizdagi tijorat banklari aktivlarini boshqarishning amaldagi holati tahlili 475
Baxriddinov Sharofiddin

Surxondaryo viloyati hududlarida tadbirkorlik faoliyati va uning iqtisodiy rivojlanish dinamikasiga ta’siri 483
Normurodov Alibek Anvar o‘g‘li

MUNDARIJA • СОДЕРЖАНИЕ • CONTENTS

Методика выбора оптимальной стратегии обеспечения финансовой безопасности текстильных предпрятий 489
Турсунов Бобир Ортикмирзаевич

Kimyosanoat korxonalarida “tejamkor ishlab chiqarish” konsepsiyasini tadbiq etish samaradorligi tahlili 494
Gulbayeva Feruza Islamovna

Buxoro shahar hududining urbanizatsiya konsepsiyasini ishlab chiqish 499
Akramov Doniyor Rustam o‘g‘li, Usmonov Muradxan Saidmaxmudovich

Aksiyadorlik jamiyatlari qarz kapitalini boshqarish siyosatining muvozanatlashgan moliyaviy barqarorlikni ta’minlashga ta’siri 503
Kurbonov Xayrilla

O‘zbekistonda turizmni rivojlantirish va xorijiy tajribalar 510
Rasulova Muxabbat Teshabayevna, Normurodov Sarvar Norboy o‘g‘li

Buxoro shahri turar-joy hududlarini takomillashtirish 516
Odilov A.B

Buxoro shahrining barqaror rivojlanishida shahar infratuzilmasini yaratish metodlari 522
Xasanov Feruz Anvarovich, Reyimbayev Shuxrat Sadullayevich

Paxta chigitidan yog‘ olishda qovurish jarayoninning bazi aspektlari 527
Artiqov A. , Fayziev E.U.

Перспективы развития международного финансового центра в узбекистане 530
Нуритдинова Мафтуна Жахонгировна

Strengthening the Tourism Industry Through Education and Training: a Review of Global and Regional Strategies 535
Zarina Gafarova

Tijorat banklarida kredit operatsiyalari samaradorligini yaxshilash 541
ISMAILOV TIMUR KUATBAEVICH, SULTAMURATOV QALLIBEK, SAGINBAEV SULTANBEK TURDIBAY O‘G‘LI

Ekologik mehmonxonalar xizmat korsatish faoliyati davomida atrof -muhitga ta‘sirini organish. 545
Abidova Dilfuza Igamberdievna

Mamlakatimizda soliq ma’murchiligini yanada takomillashtirish bo‘yicha amaliy tahlil hamda takomillashtirish yuzasidan takliflar 551
Normurzayev Umid Xolmurzayevich

Анализ практики управления системой формирования финансовых ресурсов высших учебных заведений 558
Гулшат Карлибаева

Kogon shahrida amir saroyining qurilishi va modern arxitekturaning kirib kelishi 562
Nabiyev Hamid Mirzaevich

Единое информационное пространство лечебно-профилактического учреждения 568
Ураков Шокир Улашович

Energetika tarmog‘ida moliyaviy hisobotning xalqaro standartlarini (mhxs) joriy etishning nazariy asoslari 575
Uralov Temur Boxodir O‘g‘li

Aksiyadorlik jamiyatlariga innovatsion usullarning joriy etishning tashkiliy, iqtisodiy va xuquqiy jihatlari 580
Ismailov Allayor Rashidovich

Возможности и правовые основы использования блокчейн и криптоактивов в банковской системе Узбекистана 587
Ражабова Умида Умурзаковна

Xorijiy mamlakatlarda mahsulotlar muvofiqligini baholash amaliyoti 594
Zakirov Ansabxon Akaidinovich

O‘zbekiston sug‘urta bozorida investitsiya faoliyatining rivojlanish dinamikasi.. 601
Zoyirov Laziz Subxonovich

O'ZBEKISTON SUG'URTA BOZORIDA INVESTITSIYA FAOLIYATINING RIVOJLANISH DINAMIKASI

Zoyirov Laziz Subxonovich
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
mustaqil tadqiqotchisi, i.f.n., prof
dots.https://orcid.org/0009-0005-9252-7567
lzoyirov@mail.ru

Annotatsiya: O'zbekiston sug'urta bozorida investitsiya faoliyatining rivojlanish dinamikasi so'nggi yillarda sezilarli darajada o'sib bormoqda. Sug'urta kompaniyalari tomonidan yig'ilgan mablag'larning investitsiyalarga yo'naltirilishi mamlakat moliyaviy tizimining barqarorligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Tadqiqotda sug'urta bozorida investitsiya hajmining o'sish sur'ati, investitsiya portfeli tarkibi va ularning iqtisodiyotdagi o'rni o'rganilgan. Shuningdek, sug'urta kompaniyalarining investitsiya faoliyatidagi mavjud muammolar va ularni bartaraf etish bo'yicha takliflar tahlil qilingan. Natijalarga ko'ra, investitsiya faoliyatining kengayishi sug'urta sohasining rivojlanishi, yangi moliyaviy instrumentlarning joriy etilishi hamda sug'urta kompaniyalarining moliyaviy salohiyatining oshishiga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, iqtisodiy barqarorlik va moliyaviy xavfsizlikni ta'minlash uchun investitsiya faoliyatida risklarni boshqarish tizimini yanada takomillashtirish zarurati mavjud. Tadqiqotda O'zbekiston sharoitida investitsiya faoliyatining strategik yo'nalishlari va istiqbolli rivojlanish yo'llari ham ko'rsatib o'tilgan.

Kalit so'zlar: sug'urta bozori, investitsiya faoliyati, rivojlanish dinamikasi, sug'urta kompaniyalari, investitsiya portfeli, moliyaviy barqarorlik, risk boshqaruvi, moliyaviy instrumentlar.

Abstract: The dynamics of investment activity in the insurance market of Uzbekistan has been growing significantly in recent years. The allocation of funds collected by insurance companies to investments plays an important role in ensuring the stability of the country's financial system. The study examines the growth rate of investment volumes in the insurance market, the composition of the investment portfolio and their role in the economy. It also analyzes existing problems in the investment activities of insurance companies and proposals for their elimination. According to the results, the expansion of investment activities contributes to the development of the insurance sector, the introduction of new financial instruments, and the increase in the financial potential of insurance companies. At the same time, there is a need to further improve the risk management system in investment activities to ensure economic stability and financial security. The study also indicates strategic directions and promising development paths for investment activities in the conditions of Uzbekistan.

Keywords: insurance market, investment activity, development dynamics, insurance companies, investment portfolio, financial stability, risk management, financial instruments.

Аннотация: Динамика инвестиционной активности на страховом рынке Узбекистана в последние годы значительно возросла. Направление средств, собранных страховыми компаниями, на инвестиции играет важную роль в обеспечении стабильности финансовой системы страны. В исследовании рассматриваются темпы роста объемов инвестиций на страховом рынке, структура инвестиционного портфеля и их роль в экономике. Проанализированы существующие проблемы в инвестиционной деятельности страховых компаний и представлены предложения по их устранению. Согласно результатам, расширение инвестиционной деятельности способствует развитию страхового сектора, внедрению новых финансовых инструментов и повышению финансового потенциала страховых компаний. В то же время, существует необходимость дальнейшего совершенствования системы управления рисками в инвестиционной деятельности для обеспечения экономической стабильности и финансовой безопасности. В исследовании также обозначены стратегические направления и перспективные пути развития инвестиционной деятельности в условиях Узбекистана.

Ключевые слова: страховой рынок, инвестиционная активность, динамика развития, страховые компании, инвестиционный портфель, финансовая устойчивость, управление рисками, финансовые инструменты.

KIRISH

Sug‘urta bozori har qanday mamlakat moliyaviy tizimining muhim bo‘lagi hisoblanadi, u iqtisodiyotning barqarorligini ta’minlash, risklarni boshqarish va moliyaviy xavfsizlikni kafolatlashda muhim rol o‘ynaydi. Shu bilan birga, sug‘urta kompaniyalari o‘z faoliyatlari natijasida yig‘ilgan moliyaviy resurslarni samarali investitsiyalash orqali iqtisodiyot rivojiga bevosita ta’sir ko‘rsatadi. Ayniqsa, rivojlanayotgan mamlakatlarda sug‘urta bozorining investitsiya faoliyati uning moliyaviy barqarorligini mustahkamlash va iqtisodiy o‘sishga hissa qo‘shish imkoniyatlarini kengaytiradi.

O‘zbekiston Respublikasi mustaqillik yillarida moliyaviy va sug‘urta bozorlarini shakllantirishda muhim qadamlar qo‘ygan bo‘lsa-da, sug‘urta bozorining investitsiya faoliyati sohasida hali ko‘plab imkoniyatlar va istiqbollar mavjud. Mamlakatimiz iqtisodiyotining modernizatsiyasi, moliyaviy xizmatlar segmentining kengayishi va investitsiyaviy muhitning yaxshilanishi sug‘urta kompaniyalarining investitsiya portfelini diversifikatsiyalash hamda yangi moliyaviy instrumentlarni joriy etish uchun qulay sharoitlar yaratmoqda.

Shu bois, O‘zbekiston sug‘urta bozorida investitsiya faoliyatining rivojlanish dinamikasini tahlil qilish, mavjud salohiyatni aniqlash va rivojlanish yo‘nalishlarini belgilash muhimdir. Bu tadqiqot sug‘urta kompaniyalarining investitsiya faoliyatidagi o‘sish sur’ati, investitsiya portfeli tarkibi, qo‘llanilayotgan moliyaviy instrumentlar hamda yuzaga kelayotgan muammolarni o‘rganishga qaratilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Sug‘urta bozoridagi investitsiya faoliyatining rivojlanishini o‘lchash uchun statistik tahlil metodlari qo‘llanilgan. Bu doirada sug‘urta mukofotlari hajmi, investitsiya portfeli tarkibi va o‘sish sur’atlari solishtirma tahlil yordamida o‘rganildi. Investitsiya portfelining diversifikatsiyasi va risk darajasi ham strukturaviy tahlil orqali baholandi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Sug‘urta bozori har bir mamlakat iqtisodiyotining ajralmas qismi bo‘lib, moliyaviy barqarorlikni ta’minlash, risklarni kamaytirish va ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishga xizmat qiluvchi muhim institutlardan biridir. Sug‘urta kompaniyalari o‘z mijozlari tomonidan to‘langan mukofotlar asosida katta moliyaviy resurslarni yig‘adi va ushbu mablag‘larni samarali investitsiyalash orqali nafaqat o‘z faoliyatini davom ettiradi, balki butun iqtisodiyotning rivojlanishiga ham sezilarli ta’sir ko‘rsatadi. Shu sababli sug‘urta sohasida investitsiya faoliyati bozordagi o‘sish va barqarorlikning muhim ko‘rsatkichlaridan biridir. Sug‘urta bozori ham bu jarayonda muhim o‘rin tutdi. Mamlakatimizda sug‘urta kompaniyalari tomonidan yig‘ilgan sug‘urta mukofotlari hajmi ortib borayotgan bir paytda, ushbu mablag‘larning investitsiya portfelida tutgan o‘rni ham kengayib bormoqda. Investitsiya faoliyati orqali sug‘urta kompaniyalari moliyaviy resurslarini nafaqat sug‘urta to‘lovlari uchun zaxira sifatida saqlab qolish, balki iqtisodiyotning turli sohalariga yo‘naltirish imkoniyatiga ega bo‘lmoqda.

Jadvalga ko‘ra, 2023-yilda sug‘urta sohasida dunyoda yetakchi o‘rinlarni egallagan mamlakatlarning mukofotlar hajmi, sug‘urta xizmatlarining YaIMdagi ulushi va aholi jon boshiga to‘g‘ri keladigan sug‘urta mukofoti hajmi ko‘rsatkichlari quyidagicha tahlil qilinadi: Eng katta sug‘urta mukofotlari hajmi AQShda qayd etilgan (3424 mlrd. dollar), bu mamlakat sug‘urta bozorining juda katta va rivojlanganligini ko‘rsatadi. Ikkinchi o‘rinda Xitoy turibdi (812 mlrd. dollar) jahon iqtisodiyotidagi ikkinchi yirik iqtisodiyot sifatida uning sug‘urta bozorining o‘sishi sezilarli. Buyuk Britaniya (401 mlrd.) va Yaponiya (370 mlrd.) ham sug‘urta bozorida yetakchi pozitsiyalarni egallaydi. Hindiston esa nisbatan kichikroq (149 mlrd.) sug‘urta mukofotlari bilan ammo iqtisodiyotining katta qismi (YaIMdagi 6.4%) sug‘urta xizmatlariga taalluqli ekanligi qiziq.

Sug‘urta xizmatlarining YaIMdagi ulushi (foizlarda). Hindiston sug‘urta xizmatlarining YaIMdagi ulushi bo‘yicha yetakchidir (6.4%), bu uning iqtisodiyotida sug‘urta sohasining nisbatan yuqori ahamiyatga ega ekanini ko‘rsatadi. Xitoy (4.5%) va Kanada, AQSh, Buyuk Britaniya, Koreya kabi davlatlar 1.6% atrofida bo‘lib, sug‘urta xizmatlari iqtisodiyotning barqaror qismi hisoblanadi. Yaponiya, Fransiya, Germaniya kabi rivojlangan mamlakatlarda sug‘urta xizmatlarining YaIMdagi ulushi biroz past (0.7-0.9%) bu mamlakatlarda iqtisodiyotning boshqa sohalari ko‘proq rivojlanganini anglatadi.

Aholi jon boshiga to‘g‘ri keladigan sug‘urta mukofoti hajmi (AQSh dollarida). Bu ko‘rsatkich sug‘urta mahsulotlaridan aholi foydalanish darajasini aks ettiradi. AQSh bu ko‘rsatkichda yetakchi bo‘lib, aholi boshiga o‘rtacha 10,000 dollar miqdorida sug‘urta mukofoti to‘g‘ri keladi. Bu davlatda sug‘urta xizmatlari keng qamrovli va rivojlanganligini ko‘rsatadi. Buyuk Britaniya (5,900), Fransiya (4,400), Kanada (4,600), Koreya (3,700), Germaniya (3,100) kabi mamlakatlarda ham sug‘urta xizmatlari aholi orasida keng tarqalgan. Xitoy (580) va Hindistondagi (1,100) ko‘rsatkichlar nisbatan past bo‘lib, bu davlatlarda aholi orasida sug‘urta qamrovi va madaniyatining hali rivojlanayotganini bildiradi. Yaponiya (2,900) va Italiyada (2,700) aholi jon boshiga to‘g‘ri keladigan mukofot nisbatan pastroq, bu esa ularning iqtisodiy tuzilmasiga va sug‘urta xizmatlariga talabga bog‘liq.

1-jadval. 2023-yilda jahon sug'urta bozorida mamlakatlarning rivojlanish ko'rsatkichlari

Mamlakatlar	Sug'urta mukofotlari xajmi (mlrd. AQSh.doll.)	Sug'urta xizmatlarining YalM dagi absalyut miqdori, (mlrd. AQSh. doll.)	Aholi jon boshiga to'g'ri keladigan sug'urta mukofoti hajmi, (AQSh.doll)
AQSh	3424	1.6	10,000
Xitoy	812	4.5	580
Buyuk Britaniya	401	1.6	5,900
Yaponiya	370	0.9	2,900
Fransiya	292	0.7	4,400
Germaniya	255	0.7	3,100
Koreya	194	1.6	3,700
Kanada	176	1.6	4,600
Italiya	165	1.2	2,700
Hindiston	149	6.4	1,100

AQSh sug'urta bozorida nafaqat hajm bo'yicha, balki aholi jon boshiga sug'urta mukofoti hajmi bo'yicha ham yetakchidir, bu davlatda sug'urta sohasi mukammal rivojlangan va sug'urta madaniyati yuqori darajada. Xitoy tez rivojlanayotgan sug'urta bozori bilan ajralib turadi, ammo aholi orasida sug'urta xizmatlarining qamrovi hali kam, bu bozor uchun katta o'sish salohiyati mavjudligini ko'rsatadi. Hindistonning YaIMdagi sug'urta xizmatlari ulushi yuqori, bu mamlakat iqtisodiyotining ayrim sohalarida sug'urta xizmatlari o'rni sezilarli, biroq aholi jon boshiga mukofot pastligi aholi qamrovining cheklanganligini bildiradi. Yevropa mamlakatlarida sug'urta xizmatlarining iqtisodiyotdagi ulushi nisbatan pastroq bo'lishiga qaramay, aholi sug'urta qamrovi yuqori, chunki bu davlatlarda ijtimoiy sug'urta va boshqa sug'urta shakllari keng tarqalgan. Koreya va Kanada kabi mamlakatlarda sug'urta xizmatlari YaIMda sezilarli o'rin egallaydi, hamda aholi jon boshiga sug'urta mukofoti ham o'rta darajada.

Sug'urta mukofotlari hajmining umumiy o'sishi 2018-yilda sug'urta mukofotlari hajmi 1635,2 mlrd. so'm bo'lgan. 2024-yilga kelib bu ko'rsatkich 9483,7 mlrd. so'mga yetgan, ya'ni 7 yil ichida sug'urta mukofotlari hajmi taxminan 5,8 barobar o'sdi. Bu ko'rsatkich O'zbekiston sug'urta bozorining tez sur'atlarda rivojlanayotganini ko'rsatadi.

Yillik o'sish hajmi va foiz ko'rsatkichlari. 2019-yilda 2313,9 mlrd. so'mga ko'tarilib, oldingi yilga nisbatan 678,7 mlrd. so'm (41,5%) o'sish kuzatilgan. 2020-yilda mukofotlar hajmi biroz kamayib, 2213,7 mlrd. so'mga tushgan bu 2019-yilga nisbatan 100,2 mlrd. so'm kamayish (95,6%), ammo 2018 yil bilan taqqoslaganda 35,3% o'sish mavjud. 2021 yilda o'sish kuchliroq bo'lib, 3147,1 mlrd. so'mga yetgan (2019-yildan 42,1% o'sish, 2018 yildan esa 92,4% o'sish). 2022 yilda o'sish yanada sezilarli darajada, 4707 mlrd. so'mga ko'tarilib, 167,1% 2019-yilga nisbatan va 287,8% 2018 yilga nisbatan o'sishni tashkil etgan. 2023-yilda esa sug'urta mukofotlari hajmi 7737,2 mlrd. so'mga yetib, 2022-yilga nisbatan 64,3% (3030,2 mlrd. so'm) o'sdi.

2-jadval. 2018-2024-yillarda O'zbekiston Respublikasi sug'urta kompaniyalari tomonidan yig'ilgan sug'urta mukofotlarining o'sish dinamikasi

Yillar	Sug'urta mukofotlarining hajmi mlrd.so'm	O'sish			
		So'mda (mlrd.so'm.)		% (foiz)da	
		Oldingi yillar bilan taqqoslanganda	2018 yil bilan taqqoslanganda	Oldingi yillar bilan taqqoslanganda	2018 yil bilan taqqoslanganda
2018	1635,2	707,8	-	176,3	-
2019	2313,9	678,7	678.7	141,5	141.5
2020	2213, 7	-100,2	578.5	95,6	135.3
2021	3147,1	933.4	1511.9	142.1	192.4
2022	4707	1559.9	3071.8	167.1	287.8
2023	7737,2	3030.2	6102.0	164.3	473.1
2024	9483,7	1746.5	7848.5	122.5	579.9

2018-2024-yillar davomida O‘zbekistonda sug‘urta bozori sezilarli o‘sish ko‘rsatgan. Bu o‘sish ko‘p jihatdan iqtisodiy rivojlanish, aholining moliyaviy savodxonligi oshishi, sug‘urta xizmatlariga talabning ortishi va regulyator siyosatining samarali amalga oshirilishi bilan bog‘liq. 2020 yildagi pasayish ehtimoliy sababi sifatida global pandemiya va unga bog‘liq iqtisodiy cheklovlar ko‘rsatilishi mumkin, lekin keyingi yillarda sug‘urta bozori tez tiklangan. 2022 va 2023-yillarda yuqori o‘sish sur’atlari sug‘urta mahsulotlariga bo‘lgan talabning keskin oshganligini, yangi sug‘urta mahsulotlari va xizmatlarining joriy etilishini ko‘rsatadi. 2024-yilda o‘sish foizining biroz pasayishi bozorda sezilarli barqarorlik va yetuklik bosqichiga o‘tish belgisi bo‘lishi mumkin.

O‘zbekiston sug‘urta bozori 2018-yildan boshlab jadal o‘sish sur’atlarini ko‘rsatmoqda. Sug‘urta mukofotlarining hajmi 2024-yilda 2018-yilga nisbatan qariyb 6 barobar oshib, bozorning jadal rivojlanayotganligini tasdiqlaydi. 2020 yilgi kamayishdan keyin bozor tiklanib, 2023-2024-yillarda yuqori o‘sish sur’atlari kuzatilmoqda. Ushbu tendensiya O‘zbekistonda sug‘urta sohasining barqaror rivojlanishiga, aholining sug‘urta xizmatlariga bo‘lgan ishonchining oshishiga va moliyaviy bozorlardagi imkoniyatlarning kengayishiga dalolat beradi.

Sug‘urta bozori har qanday mamlakat moliyaviy tizimining muhim tarkibiy qismlaridan biri bo‘lib, iqtisodiy barqarorlikni ta’minlash va investitsion jarayonlarni qo‘llab-quvvatlashda muhim rol o‘ynaydi. O‘zbekistonda so‘nggi yillarda sug‘urta sohasini rivojlantirish, investitsiyalarni jalb qilish, institutsional islohotlar va raqobatbardosh muhitni shakllantirish bo‘yicha muhim choralar ko‘rilmoqda. Buning natijasida sug‘urtalovchilarning iqtisodiyotdagi faoliyati faollashib, ularning investitsion salohiyati yildan-yilga oshib bormoqda.

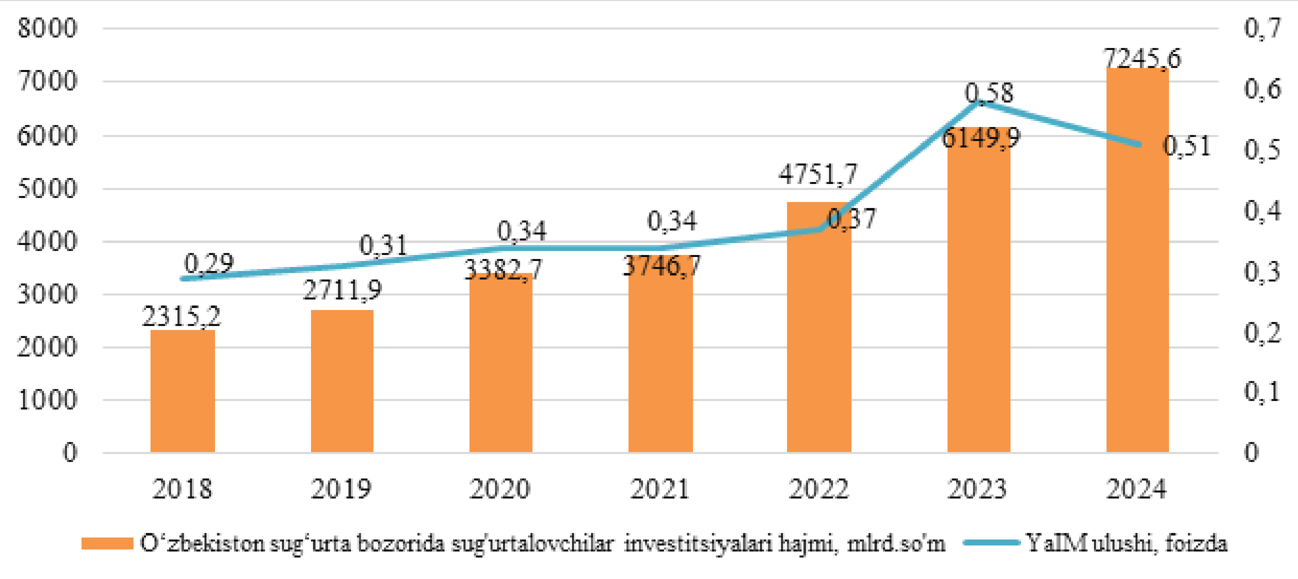

1-rasm. O‘zbekiston sug‘urta bozorida sug’urtalovchilar investitsiyalari hajmi, mlrd.so’m va YaIMdagi ulushi foizda[1]

2018-2024-yillar oralig‘ida investitsiyalar hajmi deyarli 3 barobarga oshgan. YalMdagi ulushi 0,29 foizdan 0,50 foizgacha ko‘tarilgan bo‘lib, bu sohaning iqtisodiy ahamiyati ortayotganini ko‘rsatadi. 2023-yilda bu ulush eng yuqori 0,58 foizni tashkil etgan. Bu yilgi yuqori sur’at, ehtimol, iqtisodiy faollik va davlat siyosatining sohani rag‘batlantirishga qaratilganligi bilan bog‘liq. 2024-yilda YaIM sezilarli darajada o‘sgani sababli ulush 0,50 foizga biroz kamaygan bo‘lsa-da, nominal investitsiyalar hajmi bo‘yicha yuqori ko‘rsatkich qayd etildi.

Sug‘urta bozori har qanday mamlakat iqtisodiyotida muhim o‘rin tutadi. U moliyaviy barqarorlikni ta’minlash, iqtisodiy xavflarni kamaytirish va fuqarolar hamda korxonalar uchun xavfsizlik kafolatlarini yaratishda asosiy institutlardan biridir. Sug‘urta kompaniyalari tomonidan yig‘ilgan sug‘urta mukofotlari faqat sug‘urta to‘lovlarini qoplash uchun emas, balki ushbu mablag‘larni investitsiya qilish orqali iqtisodiy o‘sishga xizmat qiladi. Shu sababli, sug‘urta bozorida investitsiya faoliyati nafaqat sug‘urta kompaniyalarining moliyaviy barqarorligini ta’minlash, balki mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirishda ham muhim vosita hisoblanadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O‘zbekiston sug‘urta bozorida investitsiya faoliyatining rivojlanish dinamikasi mamlakat moliyaviy tizimining barqarorligi va iqtisodiy o‘sishiga sezilarli ta’sir ko‘rsatadigan muhim omil sifatida namoyon bo‘lmoqda.

1 Muallif tomonidan tayyorlangan.

Tadqiqot davomida aniqlanishicha, sug'urta kompaniyalarining investitsiya portfeli doimiy ravishda kengayib, diversifikatsiya darajasi oshib bormoqda, biroq ushbu jarayon barqaror iqtisodiy muhit va malakali investitsiya boshqaruvi asosida yanada rivojlantirilishi lozim.

Sug'urta sohasida mavjud moliyaviy instrumentlarning cheklanganligi va investitsiya jarayonlarining yetarli darajada reglamentatsiyalanmaganligi investitsiya faoliyatining samaradorligini to'siqlaydi. Shuningdek, global moliyaviy bozorlarning o'zgaruvchanligi, ichki iqtisodiy sharoitlarning noaniqligi va sug'urta kompaniyalarining investitsiya strategiyalaridagi diversifikatsiya kamchiliklari yuqori risk darajasini yuzaga keltirmoqda.

Bundan tashqari, mamlakat moliya bozori va sug'urta sektori orasidagi integratsiyani mustahkamlash hamda ESG (Atrof-muhit, ijtimoiy va boshqaruv) standartlarini joriy etish orqali investitsiya faoliyatining sifatli o'sishini ta'minlash zarur. Bu esa nafaqat investitsiya portfelining rentabelligini oshiradi, balki sug'urta kompaniyalarining barqaror rivojlanishiga ham xizmat qiladi. Shu bois, sug'urta kompaniyalarining investitsiya faoliyatini yanada rivojlantirish uchun institutsional va huquqiy bazani mustahkamlash, moliyaviy vositalar assortimenti va investitsiya mexanizmlarini kengaytirish hamda malakali kadrlarni tayyorlash kabi chora-tadbirlar amalga oshirilishi zarur.

Xulosa qilib aytganda, O'zbekiston sug'urta bozorida investitsiya faoliyatining rivojlanishi iqtisodiyotning barqaror va uzluksiz o'sishiga xizmat qiladigan muhim iqtisodiy vosita bo'lib, uning samaradorligini oshirish uchun kompleks yondashuv va strategik boshqaruv talab etiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Azimov R.S. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida risklarni sug'urtalash metodologiyasini takomillashtirish. i.f.d. ilmiy darajasini olish uchun tayyorlangan dissertasuiya avtoreferati. –T.: TMI -2022.
2. Yuldashev O.T. O'zbekistonda hayot sug'urtasini rivojlantirishning konseptual asoslari. i.f.d. ilmiy darajasini olish uchun yozilgan dissertatsiya, T.: TMI -2022. 281 b.
3. Babayeva N.M. Sug'urta kompaniyalari investitsion faoliyati samaradorligini baholash metodologiyasini takomillashtirish. i.f.d. ilmiy darajasini olish uchun yozilgan dissertatsiya, -T.: TMI -2023. 218 b.
4. Li Juan. Research on the Utilization and Supervision of Insurance Funds in my country: Based on the analysis of the case of the equity dispute between Qianhai Life Insurance and Vanke. Changsha: Hunan Normal University, 2019, – 65p.
5. Lai Yao. Talking about the measurement of insurance liability reserves from the perspective of insurance supervision // Modern economic information. – 2015. – No 4. – P.313.
6. Wen Limin, Li Junxue, etc. Estimation of liability reserve in linear model with random effects // Journal of Jiangxi University of Science and Technology. – 2021. – Vol. 42. – No 4. – P. 103-108.
7. Lin Ruiquan. Research on China's Non-Life Insurance Unexpired Liability Reserve Methodology // Marketing industry. – 2019. – Vol. 29. – P. 276 .
8. Huang Hongjin. Evaluation and Empirical Study on the Life Insurance Reserve under C-ROSS: Based on CIR Model. Hefei: An Hui University of Finance & Economics, 2020, – P. 3-4.

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta’limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. № 6

© Materiallar koʻchirib bosilganda “Muhandislik va iqtisodiyot” jurnali manba sifatida koʻrsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma’sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

“Muhandislik va iqtisodiyot” jurnali 26.06.2023-yildan Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №S–5669245 reyestr raqami tartibi boʻyicha roʻyxatdan oʻtkazilgan.

Litsenziya raqami: №095310.

Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod tumani 15-mavze 19-uy